

Tankesmie om forbruk og livsstil

Tirsdag 18. november ble det arrangert tankesmie om forbruk og livsstil for 7. trinn ved Lundamo Ungdomsskole i regi av prosjekt Klima, miljø og livsstil. Elevene viste stort engasjement, og kom fram til overraskende konklusjoner om hva som bør vektlegges i samfunnet og på skolen i tiden fremover!

Tankesmie som medvirkningsverktøy

Ett av flere mål for prosjekt Klima, miljø og livsstil i Melhus kommune er å bidra til en verdidebatt om dagens forbruk og livsstil med utgangspunkt i at det har innvirkning både på miljø, klima og folkehelse. Tankesmien er en del av Tilbudspakken fra prosjektet, og tilbys i utgangspunktet til ungdom. Metoden bygger på verktøyet Framtidsverksted, utviklet av den tyske framtidsforskeren Robert Jungk på slutten av 50-tallet. Metoden ble utviklet for å fornye demokratiet ved å involvere folk flest i politiske prosesser. Tankesmien er en kortversjon av framtidsverkstedet i sin opprinnelige form.

Etter en kort innledning om bakgrunnen for at temaet forbruk og livsstil settes i fokus, arbeider elevene både individuelt og i grupper. I første fase blir elevene utfordret til å skrive ned det de opplever som hovedproblemene med dagens forbruk og livsstil, og kommer sammen fram til tre prioriterte utfordringer de skal ta med videre i tankesmien. I fase to blir problemstillingen motsatt. Her får

de i oppgave å beskrive hvordan de virkelig ønsker at samfunnet rundt seg skal være til beste for seg selv, sin egen helse, og for miljø og klima. Siste fase i tankesmien er virkeliggjøringsfasen – og her blir de utfordret til å vise hvordan visjonene og ønskene kan settes ut i livet, og hva som evt. kreves for å få det til.

Resultat fra elevenes arbeid i Tankesmia.

Engasjerte ungdommer

De 16 elevene fra 7. trinn satt stille som mus da det ble holdt en kort presentasjon av dagens forbruk og livsstil og de konsekvensene det har for miljø, klima og levemåte. Her ble det tatt utgangspunkt i hovedutfordringene innen miljø og klimapolitikken – nemlig klimagassutslipp, spredning av miljøgift, redusert biologisk mangfold og økende avfallsmengder. I tillegg ble det pekt på sosiale utfordringer knyttet til tidspress, sosiale media og kostholdsvaner i kjølvannet av forbrukersamfunnet. Dette var problemstillinger elevene hadde jobbet med på forhånd i ulike fag på skolen, og Tankesmien var bestilt av kontaktlærer Bjørn Omar Løkken for å skape en spennende oppfølging av arbeidet.

Kjøppepress er et problem

I første fase – Kritikkkfasen – fikk elevene i oppgave å skrive ned hver for seg hva de opplever som hovedproblemene med dagens forbruk og livsstil. Det ble delt ut gul-lapper og blyanter, og elevene skrev ned ett problem på hver lapp i noen minutter før de ble delt inn i grupper på fire personer. Her skulle de ta med lappene og feste på et stort A3 ark med overskrift Kritikkkfasen. Sammen skulle de kategorisere de individuelle lappene og se hvilke tema som flest hadde lagt vekt på. Deretter skulle de tre viktigste temaene prioriteres. Tre av gruppene tok da med dagens klimagassutslipp og global oppvarming, inkludert hogging av regnskog som ett av de viktigste hovedproblemene. To av gruppene fremhevet forurensning og spredning av miljøgift. Verdens fattigdomsproblem ble løftet fram av en av gruppene, og det samme ble det faktum at vi kaster for mye.

Det som likevel fikk mest fokus, var sosiale livsstilsproblemer knyttet til forbruk. Her pekte de på at vi stresser for mye, at forbrukersamfunnet skaper kjøpepress og motepress, og at det generelt bidrar til en usunn livsstil. Dette var faktorer som det ikke var lagt særlig vekt på i innledningen fra Klima, miljø og livsstil, men som elevene selv kom fram til.

Flere beskrev at det oppleves som vanskelig at det man har fått og er glad for ikke blir verdsatt i vennegjengen. Elevene fremhevet at sosial aksept i stor grad er knyttet til hva man har og ikke. Dersom man ikke har de riktige tingene kan man lett føle seg «uttafor».

Ønsker for fremtiden

I fase to av Tankesmien- visjonsfasen – skulle elevene skrive ned hver for seg visjoner og ideer om hvordan en miljø- og klimavennlig livsstil bør være. Deretter skulle de igjen samles i grupper og komme fram til de tre viktigste ideene for et godt samfunn. Også her viste elevene stort engasjement. Her ble nullutslipp av klimagasser og miljøgift, inkludert bevaring av regnskogen, samt null fattigdom fremhevet av tre av gruppene. En av gruppene tok opp mer romforskning som en ide for å få utforsket mulighetene til å produsere mat til verdens befolkning på andre planeter. Også i visjonsfasen ble de mer menneskelige faktorene knyttet til forbrukersamfunnet fremhevet. Sunn livsstil, og et samfunn uten kjøpepress og mobbing ble løftet frem som visjoner for et bedre samfunn. En av gruppene etterlyste mer engasjement og verdidebatt om forbruk og livsstil!

Fra ord til handling

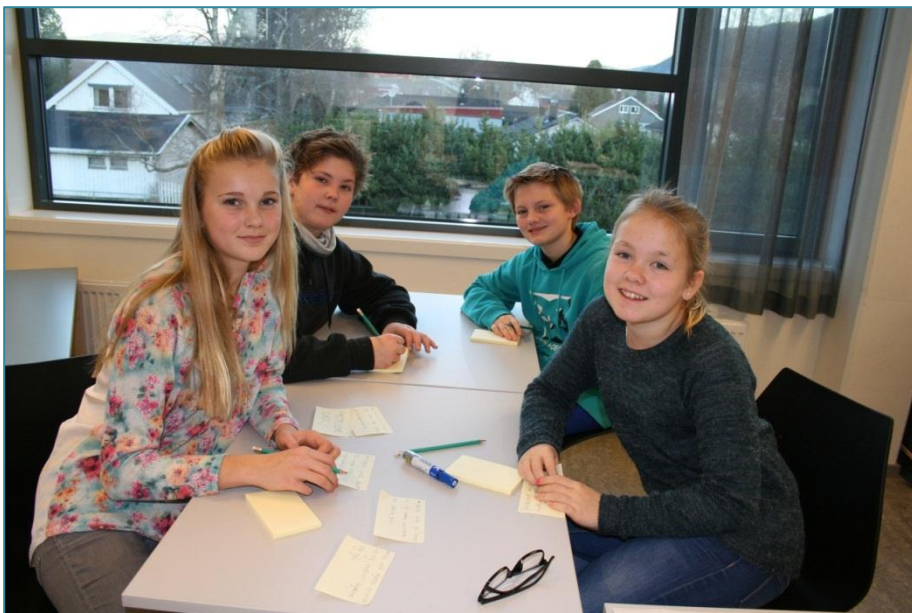
I siste fase av Tankesmia- virkeliggjøringsfasen - skulle elevene komme fram til hvordan de tre prioriterte ønskene for et bedre samfunn skulle gjennomføres. Tre av fire grupper ønsket et samfunn med mindre forurensning og null klimagassutslipp. For å få til det, foreslo de tilrettelegging for økt bruk av fornybare

energikilder på bekostning av olje, kull og gass. De mente også det var viktig med økt fokus på klimavennlige transportløsninger som sykkel, buss og elbiler. Generelt mente de at vi må kjøre mindre og gå mer. Under dette punktet var det mange som la vekt på at det må informeres bedre om konsekvensene av klimagassutslippene og miljøgiftene, og at folk flest må engasjere seg og protestere mot det som er skadelig for naturen. I tilknytning til klimaproblemene, hadde gruppe 1 et eget punkt om regnskog. På spørsmålet om hvordan vi skal få til å la regnskogen stå, la de igjen vekt på at folk må informeres om konsekvensene, og dermed bli med på å protestere mot hogging. Det mest effektive ville likevel være innføring av forbud mot hogst av regnskog.

Marte Aursand og Signy R. Overbye (til venstre) fra prosjekt Klima, miljø og livsstil veiledet gruppene underveis.

Gruppe 2 hadde et eget prioritert punkt om at folk flest må **engasjere** seg mer både når det gjelder forurensning, klimagassutslipp og mobbing. For å få dette til, la de vekt på at alle må bidra så godt de kan med å kjøpe mindre, reise med buss og sortere avfall. De la også vekt på at ungdom må slutte å bruke så mye tid på dataspill, og heller engasjere seg i andre fritidsaktiviteter og røre seg mer.

God arbeidsinnsats fra elevene i 7. trinn på Lundamo skole.

De mente dessuten at det ville bli et bedre samfunn hvis ungdom og voksne bruker mer tid på sosialt samvær med andre, og at alle måtte si fra til voksne hvis de ser noen som blir mobbet!

Gruppe 3 og 4 hadde egne prioritert punkt om **mindre kjøpepress og nulltoleranse mot mobbing**. Begge grupper mente det var en sammenheng mellom kjøpepress og mobbing. For å få slutt på mobbing, foreslo gruppe 3 at det skulle innføres skoleuniformer, og at skolen må sette fokus på inkluderende oppførsel som å si hei til alle, sørge for at alle får bli med, og gjøre mot andre det man vil at andre skal gjøre mot seg. Gruppe 4 foreslo også innføring av skoleuniform for å unngå kjøpepress av klær. De mente at de som mobber andre fordi de ikke er oppdatert på klær bør skjerpe seg, og at man må bry seg mindre om hva man går med.

Gruppe 1 og 2 ønsket å få **slutt på verdens fattigdom**. For å få dette til, mente de det var viktig at man ikke bare tenker på seg selv, at man ikke er så kravstor, og at vi må gi mer av det vi har til de som trenger det. Her mente de også at det var viktig med billigere mat for de som er fattig. For å få gjennomført gruppe 2 sitt forslag om romforskning for å produsere mat på andre planeter, ville det være viktig med flere ansatte til forskning og bruk av antimaterie til rakettdrivstoff.

Gruppe tre og fire hadde en visjon om at vi må få til et **sunnere miljø og en sunnere livsstil**. For å få det til mente de det var viktig at flere spiser sunnere og rører seg mer. I tillegg foreslo de at man kunne lage shampo, deodoranter og andre produkt selv sånn at man kunne være sikker på at produktene ikke inneholder miljøgifter.

Tankesmia for 7. trinn på Lundamo skole varte i underkant av tre timer, med pauser under veis. Klementiner bidro til at energien og engasjementet var like stort fra begynnelse til slutt.

(13.01.15)

Tekst: Signy R. Overbye

Foto: Marte Aursand og Signy R. Overbye